

**Cant pla
(Cant
gregorià)**

Cant litúrgic monòdic a cappella, que representa una oració o pregària. Un dels cants plans més representatius és el cant gregorià, que es canta en llatí

Antífona

Forma musical i litúrgica pròpia de totes les tradicions litúrgiques cristianes. Consisteix en una melodia generalment curta i senzilla, d'estil sil·làbic, utilitzada com a tornada que es canta abans i després dels versicles d'un càntic, himne o salm, normalment en llatí, en diversos serveis religiosos de l'Ofici i de la Missa, com les Vespres.

Himne

Forma poètica molt antiga. Al principi va ser una composició coral en honor a un déu. Posteriorment va ser una composició musical revestida de solemnitat usada per transmetre sentiments com el patriotisme, la religió o la superioritat d'uns països enfront d'altres o, fins i tot, les gestes realitzades contra altres, si van ser escrits en els moments immediats a la independència.

Vals

Elegant ball musical originari del segle XII. La seva característica més significativa és que els seus compassos són de 3 /4.

Conductus

En música medieval, conductus és un tipus de composició vocal d'una a quatre veus en vers llatí, usat en la seva forma inicial, monòdica, en la litúrgia cristiana. Es componia per celebrar actes històrics religiosos o profans.

Clams

Cant propi de la Litúrgia hispànica que es cantaven després del Psallendum en algunes solemnitats, formant un tot amb ell. Constava d'una primera secció que conclouia amb l'aclamació Deo gratias i un versicle. Després es repetia la tornada del Psallendum .

Coral

Terme utilitzat originalment per designar els cants monòdics que tenien lloc en la litúrgia de l'Església Occidental. Al segle XIV es distingia entre els cants corals o eclesiàstics i els cants figurals. A partir del segle XV es va començar a usar el terme coral per referir-se al himne eclesiàstic de l'Església Luterana, i ja al segle XVIII , es va cridar corals

als cants de l'església Protestant en general. Des del segle XIX s'utilitza el terme per designar peces homofòniques, amb melodies principalment diatòniques i ritmes senzills.

Seqüència	Composició musical formada per més d'una frase melòdica que es repeteix dues vegades, almenys una s'ha de repetir, el text si existeix, sempre és independent de la melodia .
Trop	En l'època medieval, es va denominar trop a una forma musical que perllongava i embellia la litúrgia afegint text, música o ambdós, mentre que en el cant gregorià el trop consisteix a afegir paraules en els melismes.
Estampie	Dansa medieval, originària de la Provença molt en voga des del segle XII.
Organum	L'organum és una forma de polifonia occidental primitiva, que està basada en la repetició paral·lela de la mateixa melodia, nota per nota, però generalment a una distància de cinc notes (una cinquena justa) més agudes.
Saltarello	Dansa alegre que es va desenvolupar a partir de la Gaillarde de Nàpols , al XIII a Itàlia.
Monodia	Composició musical per a una sola veu, una sola melodia, que va tenir un gran desenvolupament durant els segles VIII i XIII (cant gregorià) . Quan cantaven diverses veus ho feien a l'uníson o amb un interval d'octava. Generalment, el terme es refereix a tota melodia per a una sola veu, i s'oposa a polifonia .
Canzona	Terme italià que significa literalment cançó. En l'època trobadoresca, se li coneixia així al poema líric de 4 o 5 estrofes, de 8 versos cadascuna. A la Itàlia dels segles XV i XVI es troba un gènere monòdic, semblant a la frottola i al strambotto, precursor de la villanella i del madrigal, anomenat canzona. Posteriorment es converteix en cançó polifònica derivada de la cançó franco-flamenca de Josquin des Prés, Clément Janequin, Thomas Crecquillon i altres, amb el nom de canzona francesa .

Cànon	Forma de composició musical de caràcter polifònic basada en la imitació estricta entre dues o més veus separades per un interval temporal.
Virolai	Forma poètica medieval, sovint musicada. És una de les tres ' formes fixes ' i va ser una de les mètriques més comunes a Europa des de la segona meitat del segle XIII fins a finals del XV.
Pasillo	Forma musical tradicional de la Gran Colòmbia (Panamà, Veneçuela, Colòmbia, Equador i Perú) en l'època de la conquesta i colònia espanyola. Variant i descendent del Vals vienès.
Lauda	La més important forma vernacle de música sacra a Itàlia en la baixa edat mitjana i en el Renaixement. Originalment la lauda va ser música solista i monofònica, però a partir del segle XIV es va desenvolupar una forma polifònica. De ritme regular i estructura harmònica senzilla, va rebre la influència dels trobadors, ja que els primers exemples mostren similituds rítmiques, en el seu estil melòdic i especialment en la seva notació.
Medieval	
i	
Renaixentista	Frottola Comunament és una composició per a tres o quatre veus, amb la veu més aguda contenint la melodia. La frottola evita la complexitat del contrapunt, preferint textures homòfones, ritmes clars i repetits, i un rang melòdic estret. Chanson Terme francès, que en espanyol es refereix a qualsevol cançó amb lletra en francès i, més específicament, a peces vocals de tema amorós, i també a les de crítica social i política, en particular les pertanyents a l'estil dels cabarets. En aquest context es diu chansonnier a l'intendent de cançons de caràcter humorístic o satíric. En una manera més especialitzada , chanson és una peça musical polifònica de la Baixa Edat Mitjana i Renaixement. Les chansons antigues van tendir a presentar una forma fixa com balada, rondó o virolai , encara que posteriorment molts compositors van usar la poesia popular en varietat de formes musicals

	Motet	Composició musical nascuda al segle XIII per cantar a les esglésies , de text comunament bíblic.
Medieval		Composició musical per a la veu humana (comunament acompanyada per altres instruments musicals) i amb lletra. Típicament és per a un sol vocalista, encara que pot també ser per a un duet, trio, o per a més veus (música coral).
Renaixentista	Cançó	
barroca		Composició musical per a dos executants, instrumentals o vocals. Quan es tracta de dos instrumentistes se sol parlar de duo (Duo de violins), reservant el terme duet (diminutiu de duo) per a les composicions de dos cantants. A més de ser una composició musical, es coneix per aquest nom a la formació musical de dos intèrprets.
clàssica	Duo	
romàntica		
	Ària	Composició musical per a la veu humana (comunament acompanyada per altres instruments musicals) i amb lletra. Típicament és per a un sol vocalista, encara que pot també ser per a un duet trio, o per a més veus(música coral).
	Ensalada	Gènere musical polifònic emparentat amb el Quodlibet. Va ser molt popular a la península Ibèrica durant el Renaixement, especialment en el segle XVI. El seu estil és madrigalesc i està formada per elements heterogenis. L'amanida va ser concebuda per a diversió dels cortesans i va aconseguir gran fama a les festes palatines.
Renaixentista		
	Branle	Estil de dansa i forma musical del segle XVI originari de França en el qual el moviment principal és lateral, i es ballava en parelles o en un grup formant línies o cercles.
	Balada	Un tipus d'ajust musical de la poesia francesa comuna en els segles XIV i XV. Oferia típicament una veu superior prominent, que era cantada, i dues veus més baixes que van poder haver estat vocalitzades o es van realitzar amb instruments. Guillaume de Machaut és el compositor més famós

de balades polifòniques. Renaixentista Càntic Himne cantat de lloança religiosa. Utilitzat des de meitat del XVI, és curt, senzill i popular.

Càntic Himne cantat de lloança religiosa. Utilitzat des de meitat del XVI, és curt, senzill i popular.

Gallarda Dansa de parella de tres temps apareguda en Llombardia cap a 1480 . Davant la seva solemnitat inicial, de seguida guanya popularitat i es converteix en una dansa de ball molt apreciada en el XVI, seguint habitualment a la pavana en les suites de dansa

Madrigal Composició per a diverses veus, sense acompanyament, que intenta traduir les més delicades inflexions d'un poema.

Pavana Dansa processional comú a Europa durant el segle XVI

Courante corrente ", " coranto " o " corant " és el nom donat a un família de danses ternàries de finals del Renaixement i principis del període Barroc.

Renaixentista barroca **Quodlibet** Peça de música que combina diferents melodies en contrapunt , usualment temes populars, i sovint en forma senzilla. Un exemple molt conegut es troba al final de les Variacions Goldberg, Variació N ° 30, de Bach . Un altre exemple és Galimathias Musicum (KV 32), 1 Quodlibet a 17 parts compostat per Wolfgang Amadeus Mozart quan tenia al voltant de deu anys d'edat.

Toccatà Peça de música clàssica per a teclat, que generalment emfatitza la destresa del practicant. Menys freqüentment, s'utilitza per referir-se a treballs per a múltiples instruments.

Renaixentista **Missa** una forma musical sacra, és una composició coral que trasllada a la música seccions fixes de la litúrgia eucarística.

barroca

clàssica

romàntica

Òpera

Gènere de música teatral en el qual una acció escènica és harmonitzada, cantada i té acompanyament instrumental, on els actors utilitzen estils poc comuns en cantar.

Alemanda

Dansa alemanya barroca (segle XVIII) de compàs quaternari o binari i simple. Terme que també és usat per denominar un element estàndard de la suite , normalment el primer o segon moviment . També es pot anomenar Allemanda , Almán o Almaín.

Cantata

Des de l'època barroca, la cantata és una composició per a una o més veus solistes que s'acompanyen d'instruments.

Concerto grosso

Popular forma de música barroca usada per un conjunt musical que generalment tenia de quatre a sis moviments, en els quals el material musical era passat entre un petit grup de solistes i una orquestra completa.

Barroca

Ària da capo

Tipus de Ària que apareix a la música barroca que es caracteritza per la seva forma ternària, és a dir en tres parts. Com les àries , també són interpretades per un solista acompanyat per instruments , normalment en una orquestra petita.

Ricercare

Antiga forma musical (alt barroc) basada en el procediment de la imitació. Forma contrapuntística menys elaborada que la fuga, que és més tardana i explota un tema generador de forma sistemàtica , mentre que el ricercare encadena episodis diferents que poden no tenir lligam temàtic.

Fuga

Composició polifònica basada en el contrapunt entre diverses veus (segle XVII).

Mussette	Una de les moltes peces bàsiques per compondre una suite.
Tarantela	Forma musical tradicional del sud Itàlia . Coneguda des del XVII, particularment vivaç , acompanyada d'una dansa desenfrenada , era tocada en cerimònies qui podien durar jornades senceres , per curar als que es creia víctimes de mossegada d'una aranya llegendària, la taràntula . Les qualitats terapèutiques que se li pretenien eren un pretext per tal de perpetuar les danses paganes en la Itàlia catòlica rigorista del XVII.
Gavota	Dansa popular francesa , molt popular a la cort de Lluís XIV de França, on Jean - Baptiste Lully era el principal compositor.
Giga	Cronològicament , va ser l'última dansa a ser integrada com a element bàsic de la suite barroca. Es toca en últim lloc, després de la sarabanda, però amb la possibilitat d'intercalar entre elles algunes danses opcionals, com el minuet, gavotta, bourrée, passepied, Rigaudon, etc .
Chacona	Dansa en tres temps d'origen hispanoamericà que, a través d'Espanya, es va difondre per Europa. Durant el segle XVII, la Chacona desenvolupa un tema melòdic al que s'aplicava variacions en el baix (basso ostinato). Monteverdi i Frescobaldi van utilitzar ritmes més lents del tipus sarabanda, molt del gust de Couperin i Lully, que la utilitzaven en les seves obres escèniques.
Minuet	Antiga dansa tradicional de la música barroca originària de la regió francesa de Poitou que va arribar al desenvolupament entre 1670 i 175 . Va ser introduïda en la cort francesa per Jean - Baptiste Lully (1673) que la va incloure en les seves òperes i, a partir d'aquest moment, va formar part d'òperes i ballets.
Preludi coral	Petita composició litúrgica per a orgue que utilitza una melodia d'un coral com a base Bach, que va escriure 47 (l n ° 47, inconclús) exemples d'aquesta forma en la seva Orgelbüchlein.

	Preludi	Peça musical breu, usualment sense una forma interna particula , que pot servir com a introducció als següents moviments d'una obra, usualment més grans i complexos. Molts preludis tenen un continu obstinat sota, usualment de tipus rítmic o melòdic . El preludi també pot referir-se a una obertura, particularment a aquells d'una òpera, oratori o ballet.
	Sarabanda	Dansa lenta , originària d'Amèrica Central, que es va popularitzar a les colònies espanyoles, abans de creuar l'Atlàntic per arribar a Espanya. Posteriorment, es va convertir en un moviment tradicional a la suite durant el Barroc.
	Suite	Peça musical composta per diversos moviments breus l'origen són diferents tipus de danses barroques. La suite és considerada com una de les primeres manifestacions orquestrals de tipus modern. Per això s'ha considerat aquest gènere un antecedent de la forma sonata que s'origina al segle XVII.
	Invençió	Composició musical de curta extensió (normalment per a teclat) amb una estructura contrapuntística a dues veus.
	Bourrée	La bourrée és una dansa ràpida que es va utilitzar en la suite barroca i en els ballets i les òperes franceses del segle XVII i el segle XVIII .
Barroca	Barcarola	Cançó folklòrica cantada pels gondolers venecians, o una obra musical escrita en aquell estil. En la música clàssica, les dues més famoses són la de l'òpera Els contes d'Hoffmann de Jacques Offenbach, i la Barcarola en fa sostingut major, per a piano, Opus 60 de Frédéric Chopin.
clàssica	Obertura	Introducció instrumental d'una òpera o una altra obra dramàtica, musical o no.
romàntica	Concert per a teclat	Tipus de concert on els instruments de teclat (piano, orgue, clavicèmbal , entre d'altres) són els solistes. És un dels concerts més importants de la música acadèmica, especialment a partir de la

segona meitat del segle XVIII, on és àmpliament conreat entre els grans compositors fins als nostres dies.

- Concert** Forma musical en què es compon una obra per a un instrument solista, o en alguns casos també amb orquestra inclosa, que usualment és de tres moviments seguint un patró de ràpid - lent - ràpid.
- Simfonia** Obra per a orquestra, d'ordinari dividida en quatre moviments, cadascun amb un temps i estructura diferent .
- Oratori** Obra lírica de caràcter narratiu, sense representació escènica, formalment bastant pròxima a l'òpera, destinada en principi a ser interpretada en una església o (en els nostres dies) en concert. Els seus temes eren sovint religiosos: episodis trets de la Bíblia, de la vida de Jesus o més raramen , de la vida dels sants.
- Divertimento** Forma musical que va ser molt popular durant el segle XX, composta per un reduït nombre d'instruments. De manera similar a la suite, i igual que aquesta, estava formada per moviments de dansa, encara que més curts i simples, i més lliures en el seu conjunt.
- Marxa** Obra musical que entra dins de les composicions definides pel moviment o pel ritm .
- Fantasia** Forma musical lliure que es distingeix pel seu caràcter improvisació i imaginatiu, més que per una estructuració rígida dels temes, que permet al compositor una major expressivitat musical relaxant les restriccions inherents a altres formes tradicionals més rígides, com la sonata o la fuga.
- Alborada** Cançó o composició musical relacionada, d'acompanyament o evocant al vespre. Una altra manera de definir-la és com un tipus de música matinal interpretada a l'aire lliure per celebrar a algú, en oposició a la serenata.

Clàssica

romàntica

Ballet

Gènere dramàtic l'acció és representada per mitjà de pantomimes i danses. El ballet cortesà francès, és contemporani dels primers assajos de la monodia dramàtica de Florència (els intermedis, de finals del segle XVI). De les representacions dels ballets de la cort neixen l'òpera- ballet i la comèdia - ballet de Lully i de Molière. El ballet intercalat , inserit en una òpera, és específic de l'art líric francès, com es reflecteix en les representacions de les tragèdies líriques de Lully i de Rameau. La reforma de Noverre (ballet d'acció) i fins i tot les de Gluck.

Càntic

Himne estrictament exclou els Salms) pres de la Bíblia. El terme és de vegades usat per incloure als antics himnes no bíblics com el Te Deum i certs salms usats en la litúrgia.

Estudi

Breu composició feta per practicar una destresa tècnica particular en l'execució d'un instrument solista.

Impromptu

Peça, tradicionalment pianística que es caracteritza per la contínua improvisació. S'estructura normalment en tres parts ABA (forma tripartida). Va ser conreada per autors com Schubert, Chopin i Fauré.

Intermezzo

Composició que cap entre altres entitats musicals o dramàtiques, com ara, actes d'una obra teatral o moviments d'una obra musical més extensa.

Lied

Terme que es refereix a una composició, típica dels països germànic , escrita per a un cantant amb acompanyament de piano. És característic la brevetat de la forma, la renúncia al virtuosisme belcantístic, l'estreta relació amb el poema i la forta influència de la cançó popular alemanya.

Masurca

Dansa animada de parella, tradicional de Polònia, del segle XVI, una mica més ràpida que la polonesa. Originalment un ball de saló, es va convertir en una dansa popular. Es va donar a conèixer per tota Europa, juntament amb la polca (d'estructura similar), durant la segona meitat del segle

XIX. S'assembla al vals i al minuet (d'origen francès , la més famosa dansa durant el segle XVIII) quant a la seva estructura i al seu moviment moderat. Especialment va ser Frédéric Chopin el precursor d'aquesta forma musical en la música clàssica i de concert.

Nocturn

Peça de música vocal o instrumental, de melodia dolça i estructura lliure. Originalment se li donava aquesta denominació a una peça tocada a moments, generalment en festes de nit i després deixades de banda. Posteriorment, aquestes peces no estaven necessàriament inspirades en la nit, ni feien evocació alguna a la nit, però havien estat escrites per ser tocades en la nit, com succeeix amb les serenates.

Polonesa

Dansa polonesa de moviment moderat i en compàs de 3 /4. En el seu origen (segle XVI) era una marxa solemne que donava principi i fi a les festes de la noblesa, les parelles, preses de les mans i guiades per l'amo de la cas , travessaven sales, galeries i jardins, fent els més extravagants moviments. Durant el segle XVIII es va produir l'estilització de la polonesa. És en aquesta època on la polonesa s'entronca dins de la Suite, prenent la forma de Zarabanda o de Rondó.

Quartet

Formació cambrística constituïda per quatre instruments. Habitualment es refereixen a quartets de corda- encara que existeixen també d'altres instrumentacions - formats per dos violins, una viola, i un violoncel. Per extensió, el terme també es pot aplicar a les composicions per a aquestes formacions.

Rèquiem

El Rèquiem o Missa de rèquiem és un servei litúrgic de l'església catòlica romana. Aquesta missa és un prec per les ànimes dels difunts i té lloc just abans de l'enterrament o en les cerimònies de commemoració o record.

Rondo

Forma musical basada en la repetició d'un tema musical. El tema principal (A) sol desenvolupar tres vegades o més. Era una forma molt atractiva per als compositors i els clavecinistes barrocs del segle XVII i principis del segle XVIII, com Couperin.

Rondeau

Cicle de cançons	Grup de cançons dissenyades per ser executades seqüencialment com un sola entitat. Usualment totes les cançons són del mateix compositor i utilitzen versos del mateix poeta. Un cicle de cançons manté la seva unitat al referir-se al mateix tema o explicar una història.
Scherzo	Es va desenvolupar a partir del minuet, i gradualment ho va ser substituïnt en el tercer (o de vegades segon) moviment de la sonata, el quartet de cordes i la simfonia. Tradicionalment conserva la forma ternària del minuet, però és més ràpid i gairebé sempre de naturalesa alegre.
Serenata	Forma musical concebuda per a orquestra de corda, de vent, mixta o conjunt de cambra. Va ser un divertiment que va aconseguir enorme popularitat durant el segle XVIII: La serenata es tocava a la tarda, al vespre, i l'origen està en les balades que els enamorats cantaven enfront de les finestres de l'estimada al capvespre.
Sonata	La sonata clàssica, la forma més difosa d'aquesta forma musical, és una obra que consta de tres o quatre moviments, escrita per a un o més instruments. Inicialment van predominar les formes de tres moviments, especialment en l'època clàssica, però a mesura que augmentaven tant la seva complexitat com durada es van popularitzar les de quatre moviments.
Bagatel·la	Composició musical àgil i curta originària del moviment romàntic. La seva forma sol ser ABA, amb Coda final, i normalment s'interpreta al piano.
Poema simfònic	Obra d'origen musical, de caràcter poètic literari, la finalitat és moure sentiments i despertar sensacions, o descriure una escena mitjançant la música.
Rapsòdia	Peça musical característica del romanticisme composta per diferents parts temàtiques unides lliurement i sense cap relació entre elles. És freqüent que estiguin dividides en dues seccions, una dramàtica i lenta i una altra més ràpida i dinàmica, aconseguint així una composició d'efecte brillant.

Bolero

Gènere musical d'origen espanyol, desenvolupat en diversos països hispanoamericans com Argentina, Colòmbia, Cuba, Equador, Espanya, Mèxic, Perú, Puerto Rico, Veneçuela, i altres. El ritme del bolero és d'un compàs de quatre temps. La seva forma de ballar tan simple ho va fer popular a tot el món, en tots els ambients i entre totes les classes socials.

Moment musical

Peça curta, originària del romanticisme, composta generalment amb forma de Lied ABA. El seu estil no és concret, i sol adoptar formes molt diverses. Són cèlebres els Moments musicals de Schubert per a piano.

Polca

Dansa popular apareguda a Bohèmia cap a 1830. La seva forma deriva directament del minuet, amb una instrucció que prepara l'entrada del tema i una coda que serveix de final a l'obra.